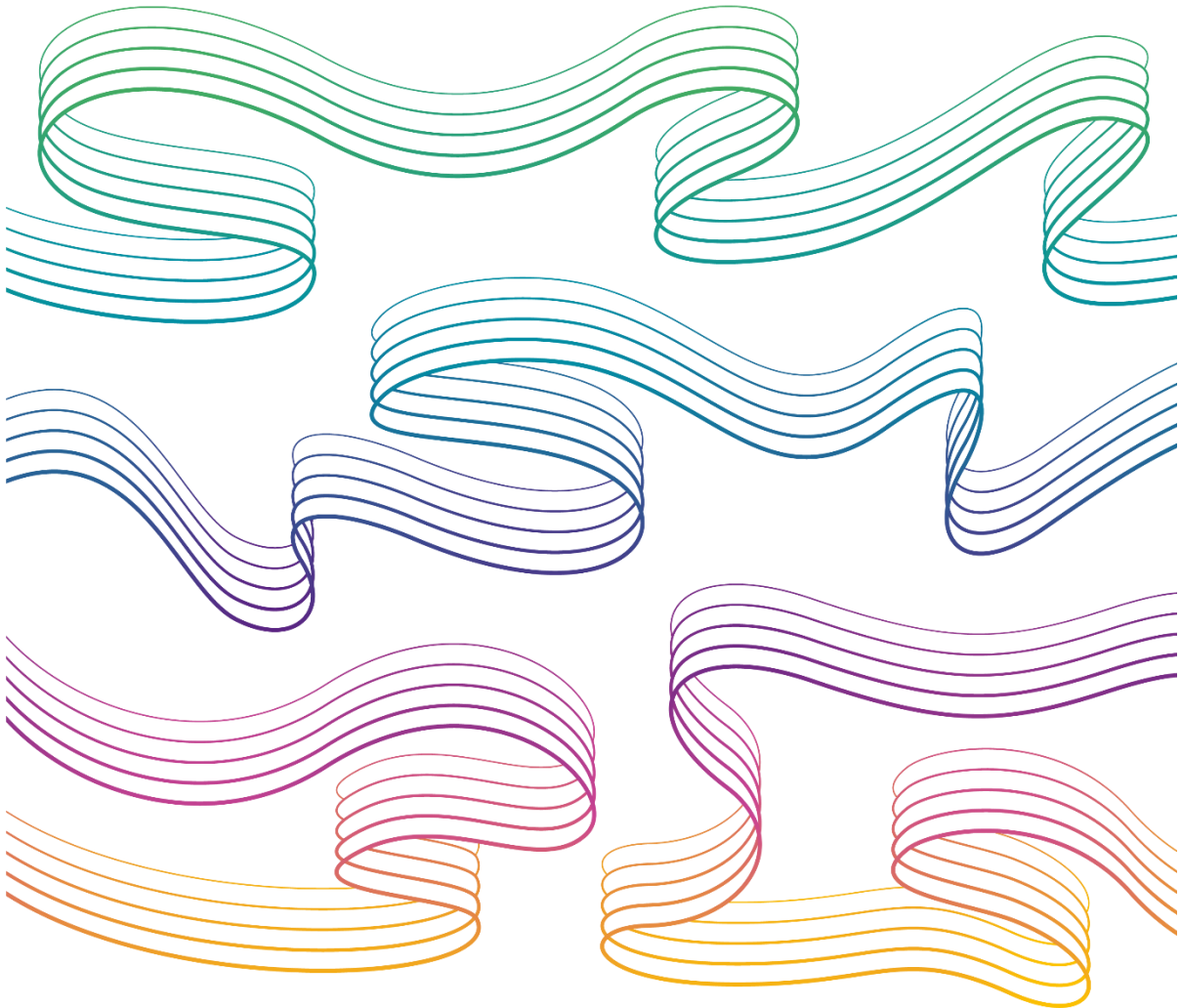

**Kárášjoga gielda
Karasjok kommune**

Sámi váibmosuotna – gilli, gos kultuvrrat deaivvadit
Den samiske pulsåren – bygda der kulturer møtes

**Plánaprográmma -
Bajásšaddama ja sámegiela ovdánahttin
Gielddaoasseplána 2027 - 2039
Planprogram -
Kommunedelplan for oppvekst og
samisk språkutvikling 2027 - 2039**

Innhold

1 Innledning.....	2
1.1 Hva er et planprogram?	3
2 Formål	3
3 Kommunedelplanens forhold til overordnet kommuneplan	4
3.1 Visjon	4
3.2 Føringer for planarbeidet	5
3.3 FN's bærekraftsmål	5
4 Folkehelse og livskvalitet.....	5
5 Hovedtema og utredningsbehov	6
6 Medvirkning.....	7
7 Organisering av planarbeidet.....	8
8 Planprosess og framdrift.....	8

1 Innledning

Karasjok kommunes planstrategi 2024 - 2027, ble vedtatt i kommunestyret 10.04.25. Planstrategien fastsetter at det skal lages en *temaplan* for oppvekst- og samisk språkutvikling. Etter råd fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark, har kommunestyret 11.12.2025 valgt å omgjøre planen fra temaplan til *kommunedelplan for oppvekst og samisk språkutvikling*. Bakgrunnen er at en plan for oppvekst skal være en overordnet plan på linje med kommunedelplan for helse og omsorg. En kommunedelplan er en mer detaljert plan innenfor et avgrenset tema eller område, og er hjemlet i plan- og bygningsloven (§ 11-2 og § 11-5).

Språkutvikling i samisk og norsk vil være en naturlig del av kommunedelplan for oppvekst- og samisk språkutvikling, avgrenset til målgruppa som er barn og unge.

I kommuneplanens samfunnsdel 2022 – 2034 står det:

«I Karasjok kommune er samisk språk et komplett og samfunnsbærende språk innen de fleste samfunnsområder og i tjenestene som ytes. Vi har en tospråklig befolkning, der samisk og norsk er to likestilte språk. For at Karasjok kommune skal være funksjonelt tospråklig samfunn, må det samiske være i fokus og vektlegges.»

Karasjok kommune er i ferd med å bygge en ny og moderne skole som skal stå ferdig høsten 2027. I kommuneplanens samfunnsdel under hovedmålet «Vi har høy kvalitet, godt læringsmiljø og trivsel i barnehager og skoler» er en strategi at «Vi skal bygge ny og moderne skole som skal fremme trivsel og lærelyst». Det er 2 kommunale og 1 privat barnehager i kommunen, samt Samisk videregående skole.

Det finnes en rekke organiserte fritidstilbud for barn og unge, spesielt innen idrett. Men det er få organiserte møteplasser utenom idrett, spesielt for ungdom.

1.1 Hva er et planprogram?

Ifølge plan- og bygningsloven er formålet med et planprogram å:

- Avklare formålet med planen: Hva skal planen løse?
- Definere utredningsbehov
- Beskrive medvirkning: Hvordan skal innbyggere, organisasjoner og myndigheter involveres?
- Fastsette framdrift og prosess: Tidsplan, milepæler og hvordan beslutninger tas.

Planprogrammet er med andre ord en slags oppskrift for planarbeidet, og skal legges ut til offentlig ettersyn slik at berørte parter kan komme med innspill før selve planen utarbeides.

2 Formål

Kommunedelplan for oppvekst og samisk språkutvikling (heretter kalt oppvekst- og samisk språkutviklingsplan) skal være Karasjok kommunes overordnede plan for å utvikle helhetlige og samordnede tjenester for barn og unge – fra svangerskap og barnehage til fullført videregående opplæring.

I oppvekst- og samisk språkutviklingsplan skal det også inngå en forebyggende plan etter barnevernloven § 15-1, med en beskrivelse av overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet og samarbeid på tvers av etater, for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utsetter sin utvikling for fare.

Planen skal være et styringsverktøy for kommunens arbeid med barn og unge innen barnehage, skole, helse, barnevern, kultur og fritidsaktiviteter. Planen skal vise retning og strategi på kommunens arbeid for barn og unge i årene fremover.

Målet er å sikre gode oppvekstsvilkår, styrke samisk språk og kultur i oppvekstarenaene, og legge grunnlaget for livslang læring, trivsel og deltakelse.

Oppvekst og samisk språkutviklingsplan skal være et politisk og administrativt styringsverktøy for alle oppvekststjenestene i kommunen. Planen skal gi et langsiktig perspektiv på oppvekstområdet, og skal være retningsgivende for politiske og administrative beslutninger i planperioden.

3 Kommunedelplanens forhold til overordnet kommuneplan

Oppvekst og samisk språkutviklingsplan tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og er en delplan under denne. Den konkretiserer og tydeliggjør mål og strategier for en helhetlig innsats rettet mot barn og unge i kommunen. Oppvekstplanen skal være styrende for øvrige planverk.

Oppvekst og samisk språkutviklingsplan skal konkretisere mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel (2022–2034), særlig innenfor satsingsområdene:

- Den inkluderende bygda – trygg oppvekst, forebygging og fellesskap
- Den nyskapende bygda – mangfold av aktiviteter og kulturtilbud
- Den kompetente bygda – kvalitet i barnehage og skole, språk og kultur
- Den bærekraftige bygda – livsmestring og framtidstro

Kommuneplanens samfunnsdel slår fast at Karasjok er en samisk kommune. Det samiske perspektivet er derfor gjennomgående for alle satsingsområdene i samfunnsdelen og i øvrig planverk.

3.1 Visjon

Karasjok kommunes visjon ble utarbeidet i forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel 2022 – 2034. Visjonen er:

Sámi váibmosuotna – gilli gos kultuvrrat deaivvadit

Den samiske pulsåren – bygda der kulturer møtes

Visjonen om å være den samiske pulsåren innebærer at Karasjok kommune er bevisst sitt samfunnsoppdrag for hele det samiske samfunnet. Dette da vi er en av få kommuner der samisk språk er i majoritet og samisk kultur, identitet og levesett er sentralt i samfunnslivet.

Fastsatt av kommunestyret, 10. juni.2026 med hjemmel i plan- og bygningsloven

Samtidig er det viktig for oss å være et inkluderende samfunn med rom for andre kulturer, og der kulturmøtene er en berikelse for vårt samfunn.

3.2 Føringer for planarbeidet

Innholdet i planen skal ses i sammenheng med statlige, regionale og kommunale føringer knyttet til feltet:

- Lov om barnehager med tilhørende forskrifter
- Lov om grunnskoleopplæring og den videregående opplæringa med tilhørende forskrifter
- Lov om barnevern
- Lov om folkebibliotek
- Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, tanke på lovpålagt plikt å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep mot barn
- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven)
- Stortingsmeldinger, NOU'er, forskrifter, retningslinjer, veiledere m.m.
- FNs konvensjon for barnerettigheter
- Karasjok kommunes kommunedelplan for helse og omsorg
- Barne- og ungdomsstrategi regionalt: Det finnes ikke én samlet barne- og ungdomsstrategi som dekker hele Finnmark, men temaet er integrert i regionale utviklingsplaner, utdanningsstrategier og nasjonale samarbeidsprosjekter.
- Nasjonale forventninger til kommunal planlegging
- Barn og unge i plan og byggesak
- Bufdir's veiledning til FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
- Opptrappingsplan for psykisk helse 2023-2033
- Sametingets språkstrategi *Giellalokten*

3.3 FN's bærekraftsmål

Med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel er det trukket fram 10 bærekraftsmål som skal ha særlig oppmerksomhet i utviklingen av Karasjok kommune. I arbeidet med oppvekst- og samisk samisk språkutviklingsplan, vil særlig målene 3, 4, 5, 10 og 11 være aktuelle.

4 Folkehelse og livskvalitet

Karasjok kommune jobber kontinuerlig med oppdatering av folkehelseoversikten. Formålet med folkehelseoversikten er å skaffe et godt kunnskapsgrunnlag om befolkningens helse og faktorer som påvirker den, slik at kommunen kan planlegge og iverksette målrettede tiltak for å fremme folkehelse og redusere sosiale helseforskjeller.

Stortinget har vedtatt endringer i folkehelseloven som trer i kraft 01.01.26, og følgende to forhold være gjeldende for oppvekst og samisk språkutviklingsplan:

- Kunnskap og barnets beste er løftet frem som prinsipper for folkehelsearbeidet
- Hensynet til å vurdere særskilte folkehelseutfordringer for samer er fremhevet

5 Hovedtema og utredningsbehov

Planarbeidet konsentreres om disse hovedtemaene:

- Skole og utdanning
- Barnehage
- Oppvekstmiljø og livskvalitet. Trygge og inkluderende oppvekstarenaer for barn og unge
- Barn og unges språkutvikling, kultur og identitet
- Fritid, medvirkning og frivillighet
- Psykisk og fysisk helse
- Forebyggende tjenester
- Tverrfaglig samarbeid og tjenesteutvikling
- Kompetente fagmiljøer i barnehage, skole og støtteapparat
- Samarbeid med foreldre og lokalsamfunn
- Videregående opplæring og lærlingetilbud
- Sikre universell utforming og CRPD i planarbeidet
- Samisk språk – dets bruk og status i kommunen
- Folke- og skolebiblioteket i kommunen
- Samisk tradisjonell kunnskap

Folkehelseoversikten og annen kartlegging/data viser dette utfordringsbildet som berører målgruppene for oppvekst og samisk språkutviklingsplan:

- Vi har nedgang i folketallet og barnetallene har gått kraftig ned de siste 10-15 årene
- Vi ligger under landsgjennomsnittet på resultater i skolen
- Mobbing er fremdeles en større utfordring i Karasjok enn på fylkes- eller landsnivå
- Vi har mange unge som sliter med sin psykiske helse
- Vi har få møteplasser for barn/unge. Spesielt ungdom savner aktiviteter og møteplasser som er tilrettelagt for dem.
- Behov for faglærte i barnehage og skole
- Mangel på samisk kompetanse i skolen og barnehagene og framtidens utfordring med å utdanne nok samiske lærere/pedagoger

På bakgrunn av dette må det lages

- Kvalitativ analyse av barne- og ungdomsdata (demografi, levekår, psykisk helse, mobbing, sosial ulikhet mm).
- Behovsanalyse for barnehageplasser og skoletilbud: En behovsanalyse er en systematisk vurdering av hvor mange plasser og hvilke typer tilbud som trengs for å dekke behovet i kommunen. Den brukes som grunnlag for planlegging og ressursfordeling.
- Kompetansebehov i oppvekstsektoren, særlig kvalifiserte samiske lærere/pedagoger
- Kartlegging av eksisterende møteplasser og fritidstilbud.
- Kartlegge hvilke kunnskap og behov mht samisk språk

6 Medvirkning

I Plan- og bygningslovens forstås medvirkning som enkeltpersoners og gruppers rett til å delta i, og påvirke offentlige utrednings- og beslutningspunkter. Det betyr at befolkningen i et samfunn er med på å planlegge sin framtid. Det skal særlig sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging.

Planprosessen skal være bredt forankret og inkluderende, med mål om å sikre at stemmen til barn, unge og andre berørte grupper blir hørt. Barn og unge skal være hovedaktører i planprosessen. Medvirkning skal skje gjennom:

- Barn og unge: Barnetråkk, barne- og ungdomsrådet og workshops i skoler og fritidsarenaer.
- Involvere barn og unge med spesielle behov gjennom samarbeid med fagpersoner og foresatte, eventuelt gjennom metoder tilpasset barnets/den unges funksjonsnivå.
- Foreldre og foresatte: Spørreundersøkelse og åpne møter.
- Politikere: Workshops
- Ansatte i oppvekstsektoren: Involvering via faglige arbeidsgrupper, personalmøter og innspillsrunder.
- Kárenaš språk- og kultursenter er en viktig aktør innenfor samisk språkutvikling og vil involvere i medvirkningsprosessen
- Samiske institusjoner og organisasjoner: Samarbeid med relevante aktører som Sametinget og andre kultur- og offentlige institusjoner.
- Frivillige lag og foreninger: Inkluderes for å sikre helhetlig forståelse av barn og unges oppvekstmiljø.
- Allmenheten – Det er laget en egen fane på kommunens hjemmeside som heter «Oppvekstplan» der befolkningen kan komme med innspill til planen.
- Oppfordre befolkningen og spesielt barn og unge å arrangere treff, eventuelt káffestallamat for de litt eldre, og komme med innspill på kommunens hjemmeside. Det lages spørsmål som kan diskuteres.
- Funn fra ungdata.no, folkehelseoversikten til Karasjok kommune og kartlegging/rapporter som omhandler oppvekst, folkehelse og barn og unge i Karasjok og i andre samiske områder.

Medvirkning skal dokumenteres og brukes aktivt i utforming av mål og tiltak i planen. Medvirkningsprosessen skal følge prinsippene i Barnekonvensjonen art. 12 og plan- og bygningsloven § 5-1.

7 Organisering av planarbeidet

Arbeidet med planprosessen organiseres med styringsgruppe, prosjektgruppe, arbeidsgruppe og referansegruppe.

Prosjekteier: Karasjok kommune v/kommunestyret

Styringsgruppe: Formannskapet

Adm. prosjektgruppe: Stabsleder, Johanna Unga
Enhetsleder for barn, unge og familie, Tove Didriksen
Rektor, Camilla Utsi
Oppdragsutfører: Ann Hilde Turi

Arbeidsgruppe: Enhets- og avdelingsledere innen berørte fagområder i kommunen (oppvekst, helse, kultur, plan og utvikling).

Kárenaš språk- og kultursenter

Arbeidsgruppa bidrar med å beskrive utviklingstrekk og strategier for å møte framtiden innen sitt fagfelt

Referansegruppe: Øvrige fagpersoner innenfor enhetene blir trukket inn i planarbeidet ved behov.

Kommunale råd og utvalg, herunder barne- og ungdomsrådet og rådet for menneske med nedsatt funksjonsevne etc.

Lag/foreninger tilknyttet barne-/ungdomstiltak, folkehelse og frivillighet.

8 Planprosess og framdrift

TIDSPUNKT	AKTIVITET	ANSVAR
Planprogram – kommunedelplan for oppvekst og samisk språkutvikling		
Nov. 2025 – januar 2026	Utkast til planprogram utarbeides	Prosjektgruppa
26.01 – 02.02.26	Planprogrammet er på høring i kommunale råd og politiske utvalg	Prosjektgruppa
11.02.26	Formannskapet sender planprogrammet på høring og offentlig ettersyn i 6 uker	Formannskapet
25.03.26	Høringsfrist - planprogram	
	Arbeid med høringsinnspill fortløpende	Prosjektgruppa
18.05 – 02.06.26	Planprogrammet m/høringsinnspill behandles i kommunale råd, politiske utvalg og formannskapet	
10.06.26	Planprogrammet er til politisk behandling og vedtak i kommunestyret	Kommunestyret

Fastsatt av kommunestyret, 10. juni.2026 med hjemmel i plan- og bygningsloven

Kommunedelplan for oppvekst og samisk språkutvikling		
April – okt. 2026	Prosess og medvirkning. • Det lages en egen plan for medvirkningsprosessene • Det lages en kommunikasjonsplan for medvirkningsaktivitetene	Prosjekt- og arbeidsgruppe Kommunedirektør og enhetsledere
Okt 2026 til januar 2027	Oppvekst- og samisk språkutviklingsplan utarbeides	Prosjektgruppa
1. kv 2027	Oppvekst- og samisk språkutviklingsplan er på høring i kommunale råd og politiske utvalg	
	Formannskapet sender planen på høring og offentlig ettersyn i 6 uker	Formannskapet
	Høringsfrist	
2. kv. 2027	Planen med høringsinnspill behandles i kommunale råd, politiske utvalg og formannskapet	
Juni 2027	Kommunedelplan for oppvekst- og samisk språkutvikling er til politisk behandling og vedtak i kommunestyret	Kommunestyret